

**A KÚRIA
mint felülvizsgálati bíróság**

Mfv. III.10.330/2013/7.szám

ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG	
Ügyszám:	III / 1186 - 01/2014
Érkezett:	2014 JÚN 24.
Példány:	1
Melléklet:	5 db
Kezelőiroda: <i>mi</i>	

A Kúria a

által
képviselt
felperesnek a
jogtanácsos által képviselt

alperes ellen társadalombiztosítási határozat bírósági felülvizsgálata iránt a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróságon 25.M.4098/2012. szám alatt indított és a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 2013. február 14-én kelt 25.M.4098/2012/11. számú ítéletével befejezett perében a jogerős ítélet ellen a felperes részéről előterjesztett felülvizsgálati kérelem folytán - tárgyaláson kívül - meghozta a következő

v é g z é s t:

A Kúria az Alkotmánybíróság eljárását, a korhatár előtti öregségi nyugdíjak megszüntetéséről, a korhatár előtti ellátásról és a szolgálati járandóságról szóló 2011. évi CLXVII. törvény - Alkotmánybíróság 23/2013. (IX.25.) AB határozata rendelkező része 1. pontjával megsemmisített - 14. § (1) és (2) bekezdése alkalmazásának kizárását kezdeményezi, elsődlegesen a folyamatban lévő valamennyi perben, másodlagosan a Kúria előtt Mfv.III.10.330/2013. szám alatt folyamatban lévő perben; egyidejűleg a Kúria a per tárgyalását az Alkotmánybíróság döntése meghozataláig felfüggeszti.

A végzés ellen nincs helye fellebbezésnek.

Mfv. III.10.330/2013/7.szám

I n d o k o l á s

A Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság a 25.M.4098/2012/11. számú ítéletével elutasította a felperes keresetét, amelyben a szolgálati járandósága folyósításának 2012. augusztus 1-jei hatállyal történő szüneteltetését elrendelő társadalombiztosítási határozat felülvizsgálatát kérte. A bíróság a jogvita elbírálása során, ez irányú jogszabályi rendelkezés hiányában nem találta mellőzhetőnek a korhatár előtti öregségi nyugdíjak megszüntetéséről, a korhatár előtti ellátásról és a szolgálati járandóságról szóló 2011. évi CLXVII. törvény (Knymt.) 14. §-a alkalmazását amiatt, mert a járandóság folyósításának szüneteltetésére alapot adó ok (a Knymt.-ben megjelölt bűncselekmény szolgálati jogviszony ideje alatti elkövetése) a Knymt. hatályba lépését megelőzően következett be.

A felperes a jogerős ítélet elleni felülvizsgálati kérelmében elsődlegesen az ítélet hatályon kívül helyezését és a keresetének helyt adó döntés meghozatalát, másodlagosan, a Pp. 155/B. §-a alapján az Alkotmánybíróság eljárásának Kúria általi kezdeményezését kérte arra hivatkozva, hogy a Knymt. 14. § (1) bekezdése ellentétes az Alaptörvény N) cikk (1)-(3) bekezdéseivel, T) cikk (1)-(3) bekezdéseivel, I. cikk (1)-(3) bekezdéseivel, IV. cikk (1) bekezdésével, XIII. cikk (1) bekezdésével, XIX. cikk (1) bekezdésével és XXVIII. cikk (4) bekezdésével. A rendelkezés alaptörvény-ellenességét amiatt állította, mert a Knymt. 14. § (1) bekezdése szerinti bűncselekményt még a Knymt. hatályba lépése előtt követte el, így cselekményét az ellátás szüneteltetésével - a visszaható hatályú jogalkotás tilalmának, az alapvető emberi jogoknak, a „személyi” és szociális biztonsághoz, valamint a tulajdonhoz való jogának megsértése nélkül - nem lehetett volna szankcionálni.

Az Alkotmánybíróság a 23/2013.(IX.25.) AB határozatában (ABH1.) megállapította, hogy a Knymt. 14. § (1) és (2) bekezdései alaptörvény-ellenesek, ezért azokat megsemmisítette azzal, hogy a rendelkezések a határozat Magyar Közlönyben történt közzétételét követő napon vesztek hatályukat. A rendelkezéseknek az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésébe ütközését, a jogállamiság elvével való ellentétét az Alkotmánybíróság azért állapította meg,

Mfv. III.10.330/2013/7.szám

mert az ellátás szüneteltetésének jogalapját a törvényhozó önkényesen határozta meg azzal, hogy az új ellátási forma bevezetését megelőzően elkövetett bűncselekmények miatt is előírta a szüneteltetést.

A Pp. 155/B. § (1) bekezdése alapján a bíróság az Alkotmánybíróságnak a jogszabályi rendelkezés alaptörvény-ellenességének megállapítására irányuló eljárását az Alkotmánybíróságról szóló törvényben foglalt szabályok szerint hivatalból vagy kérelemre kezdeményezheti. A (3) bekezdés szerint a kezdeményezésről a bíróság végzéssel határoz, egyidejűleg a per tárgyalását felfüggeszti.

Az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (Abtv.) 25. § (1) bekezdése szerint, ha a bírónak az előtte folyamatban levő egyedi ügy elbírálása során olyan jogszabályt kell alkalmaznia, amelynek alaptörvény-ellenességét észleli, vagy alaptörvény-ellenességét az Alkotmánybíróság már megállapította - a bírósági eljárás felfüggesztése mellett - az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés b) pontja alapján az Alkotmánybíróságnál kezdeményezi a jogszabály vagy jogszabályi rendelkezés alaptörvény-ellenességének megállapítását, illetve az alaptörvény-ellenes jogszabály alkalmazásának kizárását.

A Knymt. 14. § (1)-(2) bekezdései - az ABH rendelkező rész 1. pontja és indokolása 119. pontja alapján - 2013. szeptember 26-án veszítették hatályukat, e naptól nem alkalmazhatók. A munkaügyi bíróság által felülvizsgált társadalombiztosítási határozat meghozatalakor az Alkotmánybíróság még nem állapította meg a Knymt. 14. § (1)-(2) bekezdései alaptörvény-ellenességét, e jogszabályi rendelkezések alkalmazása - a Pp. 339/A. §-a alapján, amely szerint a bíróság a közigazgatási határozatot a meghozatalakor alkalmazandó jogszabályok és fennálló tények alapján vizsgálja felül, valamint az Abtv. jelen ügyre irányadó 45. § (3) bekezdése alapján, amely szerint a jogszabály megsemmisítése nem érinti a határozat közzététele napján vagy azt megelőzően létrejött jogviszonyokat, és a belőlük származó jogokat és kötelezettségeket -, a Kúria előtt folyamatban lévő perben nem mellőzhető. Ez azt jelenti, hogy a Kúria a jogerős ítélet felülvizsgálata során olyan jogszabályi rendelkezés alkalmazásával köteles dönteni, amelynek alaptörvény-ellenességét az Alkotmánybíróság már megállapította.

Mfv. III.10.330/2013/7.szám

A Knymt. alaptörvény-ellenes rendelkezéseinek a jelen per tárgyát képező ügyben való érvényesülése - a Kúria jogértelmezése szerint - az Alaptörvény és a hatályos Abtv. rendelkezései alapján, az Alkotmánybíróság - Kúria által indítványozott - döntésével meggátolható: az alkalmazás kizárásával a felek közötti jogvita elbírálására, a felperes által érvényesíteni kívánt jog megítélésére alaptörvény-ellenes jogszabály alkalmazása nélkül kerülhet sor.

Az Abtv. 25. § (1) bekezdése - a korábbi, az Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXII. törvénnyel (régi Abtv.) ellentétben - kötelezővé teszi a bíró számára, hogy az Alkotmánybíróság által már korábban alaptörvény-ellenesnek nyilvánított jogszabályi rendelkezés alkalmazásának kizárására irányuló kezdeményezést terjesszen elő, ha az előtte folyamatban lévő egyedi ügy elbírálása során ilyen jogszabályt kell alkalmaznia. Az Alkotmánybíróságnak a korábban alaptörvény-ellenesnek nyilvánított jogszabályi rendelkezés rendes bíróság előtt folyamatban lévő egyedi ügyben való érvényesülését az Abtv. 45. § (4) bekezdése alkalmazásával van módja megakadályozni: önállóan - mérlegelés eredményeként - elrendelheti a korábban megsemmisített jogszabály általános vagy egyedi ügyekben történő „alkalmazhatatlanságát”, ha azt az Alaptörvény védelme, a jogbiztonság vagy az eljárást kezdeményező különösen fontos érdeke indokolja.

A jelen ügyben érvényesíteni kívánt jog a felperes által 2008. január 1-től igénybe vett, a megállapítástól a Knymt. hatályba lépéséig szolgálati nyugdíj jogcímen, ezt követően - a korhatár előtti öregségi nyugdíjak megszüntetését, átalakítását elrendelő új szabályozás folytán - szolgálati járandóság címén folyósított olyan társadalombiztosítási ellátásra vonatkozik, amelyet a törvényhozó - korábban és a Knymt. hatályba lépése után is - meghatározott életkor betöltése és járulékfizetéssel megalapozott szolgálati idő megszerzése esetén biztosított, illetve biztosít. A perben felülvizsgált, alaptörvény-ellenes jogszabály alkalmazásával hozott társadalombiztosítási határozat - a peradatokból kitűnően - a felperes egyetlen „jövedelmét” vonta el, ahhoz, hogy a létfenntartását szolgáló, havi 144.360 forint összegű ellátáshoz - ha utóbb is - hozzájusson (függetlenül attól, hogy az alperes az ellátást 2013. szeptember 26-tól, az

Mfv. III.10.330/2013/7.szám

Alkotmánybíróság döntésére figyelemmel ismét folyósítja) a felperesnek különösen fontos érdeke fűződik.

A létfenntartást szolgáló társadalombiztosítási ellátás időleges megvonását előíró alaptörvény-ellenes norma érvényesülésének, ezzel összefüggésben a felperes különösen fontos érdeke sérelmének elhárítása a jelenlegi jogszabályi környezetben elsődlegesen, közvetlenül, további eljárások igénybevétele nélkül az Alkotmánybíróság Abtv. 25. § (1) bekezdésén és 45. § (4) bekezdésén alapuló, alkalmazási tilalmat elrendelő határozata biztosít lehetőséget.

Az alkalmazási tilalom kimondására irányuló indítvány elutasításának következtében a Kúriának - a Pp. 339/A. §-a és az Abtv. 45. § (3) bekezdése alapján - a Knymt. alaptörvény-ellenes 14. § (1)-(2) bekezdése alkalmazásával kell meghoznia döntését. Ebben az esetben a felperes kizárólag az Abtv. II. fejezet 9. cím alatt szabályozott jogintézmény, alkotmányjogi panasz igénybevételevel, konkrétan a 26. § (1) bekezdése alapján kérheti az Alaptörvényben biztosított joga sérelmének orvoslását, mivel a sérelme alaptörvény-ellenes jogszabály, nem pedig alaptörvény-ellenes jogértelmezésen alapuló bírói döntés miatt következett be. [Ezt támasztja alá a Knymt. 14. § (1)-(2) bekezdése ABH1.-ben felhozott indokok miatti megsemmisítése is: a rendelkezések Alaptörvénynek megfelelő (alkotmánykonform) értelmezésére azonos alkotmányjogi probléma kapcsán az Alkotmánybíróság sem látott lehetőséget.] A felperes panasza - az Abtv. 41. §-45. §-aiban foglalt rendelkezésekre figyelemmel - nem irányulhat másra, mint a Knymt. alaptörvény-ellenes 14. § (1)-(2) bekezdései alkalmazásának a Kúria jelen ügyben meghozott ítéletével lezárt perben történő kizárására, amely cél azonos a Kúria kezdeményezésével elérni kívánt céllal, nevezetesen, hogy a felek közötti jogvita rendes bíróság előtti elbírálására az Alaptörvénynek megfelelő jogszabályi rendelkezések alkalmazásával kerüljön sor.

A jelen, alkalmazási tilalom elrendelésére irányuló bírói kezdeményezés elutasítása esetén tehát a felperes az alaptörvény-ellenes normaalkalmazással kapcsolatos sérelmét kérheti alkotmányjogi panasz-eljárásban is orvosolni, ekkor azonban, feltéve, hogy az Abtv. 26. § (1) bekezdés a) pontjában írt feltétel is teljesül (Alaptörvényben biztosított jog sérelme nyer

Mfv. III.10.330/2013/7.szám

megállapítást) - a Pp. XXIV. fejezete "Az alkotmányjogi panasz esetén követendő eljárás" cím alatti 360. §-363. §-ai alapján - szükségessé válik a Kúria új eljárása, ami azt jelenti, hogy a felperes sérelmét végső soron a Kúria határozata alapján, egy újonnan lefolytatandó rendes bírósági eljárásban lehet csak orvosolni.

A felperesnek az alaptörvény-ellenes jogszabály Kúria előtti jelen perben történő alkalmazása folytán bekövetkező azon jogséreleme, amely utóbb - az ismertettek szerint - kizárólag új, az Alkotmánybíróság és a Kúria által lefolytatandó eljárások [Abtv. 26. § (1) bekezdés, Pp. 360. §-363. §] igénybevételével orvosolható, az Alkotmánybíróság Kúria által kezdeményezett döntésével megelőzhető, és - a Kúria álláspontja szerint - meg is előzendő. Alkotmányos, de racionális indoka sincs ugyanis annak, hogy a felperes ilyen esetben kizárólag további külön eljárások megindításával és lefolytatása révén szerezhessen érvényt az őt az Alaptörvénybe nem ütköző normák alkalmazása esetén megillető jogának, és jusson hozzá a létfenntartását biztosító ellátásához. Ennek az elkerülését indokolja az Alaptörvény 38. cikk (1) bekezdése által előírt, a közpénzekkel való felelős gazdálkodás követelménye is.

A Kúria - a kezdeményezést alátámasztandó - hivatkozik arra is, hogy az Alkotmánybíróság korábbi, a Magyar Köztársaság Alkotmányáról szóló 1949. évi XX. törvény (Alkotmány) és a régi Abtv. rendelkezésein alapuló, a 35/2011. (V.6.) AB határozattal (ABH2.) kialakított gyakorlat fenntartása a jelenlegi, új szabályozási környezetben, figyelemmel arra is, hogy az Alaptörvény és az új Abtv. az egyéni alkotmányos jogsérelemek orvoslását szolgáló eszközöket újraszabályozta, az utólagos absztrakt normakontroll előterjesztésének lehetőségét pedig (ami - a régi Abtv. 37. §-a alapján - korábban mindenki számára nyitva állt), az indítványozásra jogosultak körének jelentős szűkítésével korlátozta, nem indokolt.

A régi Abtv. 38. § (1) bekezdése csak akkor tette kötelezővé a bíró számára az Alkotmánybíróság eljárásának kezdeményezését, ha észlelte, hogy az előtte folyamatban lévő ügyben alkotmányellenes jogszabályt kell alkalmaznia. Ezzel szemben az Abtv. 25. § (1) bekezdése akkor is kötelezővé teszi, hogy a bíró az Alkotmánybíróság eljárását kezdeményezze, ha az előtte folyamatban lévő

Mfv. III.10.330/2013/7.szám

egyedi ügy elbírálása során olyan jogszabályt kell alkalmaznia, amelynek alaptörvény-ellenességét az Alkotmánybíróság már megállapította; ekkor a bírói kezdeményezés az alaptörvény-ellenes jogszabály alkalmazásának kizárására irányul. Az Abtv. fenti rendelkezése a jelen ügyben alkalmazandó, a Kúriának - az Abtv. 25. § (1) bekezdésében írt tényállási elemek megvalósulása okán - nincs lehetősége megfontolás tárgyává tenni a kezdeményezés előterjesztését.

Az ABH2.-ben az Alkotmánybíróság a régi Abtv. által kifejezetten nem szabályozott, korábban alkotmányellenesnek nyilvánított norma alkalmazásának önálló kizárására, alkalmazási tilalom kimondására vonatkozó hatáskört vezetett le az Alkotmány 2. § (1) bekezdéséből, 50. § (1), (3) bekezdéséből és 57. § (1) bekezdéséből. Az ABH2. úttörő módon, de lényegében „kényszer szülte” megoldásként és a jelenleg hatályos tételes jogi szabályozással [Abtv. 25. § (1) bekezdés, 45. § (4) bekezdés] ellentétben csak azzal a feltétellel tette lehetővé, hogy az Alkotmánybíróság egy korábban már alkotmányellenesnek nyilvánított norma alkalmazását bírói kezdeményezések alapján - általánosan vagy konkrét ügy(ek)ben - megtiltsa, ha a norma alkotmányellenességét korábban - alkalmazási tilalom egyidejű elrendelésével - bírói indítványra, vagy alkotmányjogi panasz-eljárásban állapította meg.

Az Abtv. 25. § (1) bekezdése az ABH2.-ben foglalt korlátozást nem tartalmazza: a rendelkezésben nem szerepel, hogy a kezdeményezés előterjesztése csak akkor kötelező, ha az alkalmazandó, korábban alaptörvény-ellenesnek nyilvánított normát az Alkotmánybíróság bírói kezdeményezésre, vagy alkotmányjogi panaszra indult eljárásokban semmisítette meg, egyidejűleg elrendelve a norma alkalmazási tilalmát is. A korábbi értelmezés szerinti, az Alkotmánybíróság döntését is érintő korlátozás az Abtv. más rendelkezéseiből és az Alaptörvényből sem következik.

Az Alkotmányon és a régi Abtv.-n alapuló gyakorlat az alkotmányellenes norma azonos tényállású ügyekben való érvényesülését - a norma alkalmazása önálló kizárásának lehetőségére irányuló vizsgálat „tesztjének” első lépéseként - attól a körülménytől tette függővé, hogy a norma alkotmányellenességének kimondását korábban milyen

Mfv. III.10.330/2013/7.szám

indítványozói kör kezdeményezte. Ezt a körülményt a jelenlegi szabályozási környezetben, az utólagos absztrakt normakontroll indítványozására jogosultak körének szűkítése következtében az alaptörvény-ellenes normaalkalmazással érintett azon jogalanyoknak, akiknek az ügyében (perében) a normát - a norma korábban elrendelt, ex nunc vagy pro futuro hatállyal történő megsemmisítése folytán - még alkalmazni kell, semmilyen módon nem áll módjukban befolyásolni. Erre számos esetben (így amennyiben a bíró elé a norma alaptörvény-ellenességének kimondása előtt nem kerül olyan ügy, amelyben a normát alkalmaznia kellene), a jogvitákat eldöntő bíróságoknak sincs lehetőségük. A korábbi értelmezés fenntartásával a jogaikat a rendes bíróságok előtt érvényesíteni kívánó alaptörvény-ellenes normaalkalmazással érintett személyek között azoknak a hátrányára, akiknek az ügyében alkalmazandó normát korábban absztrakt normakontroll eljárásban semmisítette meg az Alkotmánybíróság, alkotmányosan nem indokolható különbségtétel valósulna meg. Ez pedig sértené az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében foglalt jogállamiság elvét és a XV. cikk (1) bekezdésében foglalt egyenlőségi szabályt, amelyek együttes értelmezése alapján az azonos jogviszonyokat azonos jogi normák alapján kell megítélni.

A Kúria kezdeményezése ezért - az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében deklarált jogállamiság elve és a XV. cikk (1) bekezdésének a törvény előtti egyenlőséget garantáló rendelkezése alapján - elsődlegesen a Knymt. 14. § (1)-(2) bekezdéseinek a folyamatban lévő perekben való alkalmazása kizárására irányul, mivel csak ennek kimondásával biztosítható, hogy az azonos ténybeli alaphoz származó, ugyanazon jog alapján megítélendő jogviszonyok a bíróságok előtt folyamatban lévő perekben azonosan, alaptörvény-ellenes normák alkalmazása nélkül nyerjenek elbírálást, ennek eredményeként az érintett jogalanyok a korábban nyugdíjszolgáltatásként folyósított, a Knymt. hatályba lépésétől azt helyettesítő társadalombiztosítási ellátáshoz egyformán juthassanak hozzá. A kezdeményezés másodlagosan a Knymt. 14. § (1)-(2) bekezdései jelen ügyben való kizárására irányul, mert azt - a korábban kifejtettek szerint - a felperes különösen fontos érdeke indokolta teszi.

A Kúria csupán utal arra, hogy az Alkotmánybíróság a kezdeményezést megalapozó értelmezés elfogadásával nem

Mfv. III.10.330/2013/7.szám

válik olyan döntéshozó szervvé, amely az általa korábban alaptörvény-ellenesnek nyilvánított normák önálló alkalmazási tilalmát bírói kezdeményezésre „automatikusan” köteles elrendelni, hiszen a konkrét ügyekben az Abtv. 45. § (4) bekezdésében írt szempontok alapján, mérlegelés eredményeként dönt arról, indokolt-e az ilyen jogszabályok alkalmazásának bírói kezdeményezésekkel elérni kívánt önálló kizárása.

Mindezek alapján a Kúria a Pp. 155/B. § (1), (3) bekezdése és az Abtv. 25. § (1) bekezdése alapján a rendelkező részben foglaltak szerint határozott.

A fellebbezés lehetőségét a Pp. 155. § (4) bekezdése zárja ki.

Budapest, 2014. május 19.

Dr. Zanathy János s.k. a tanács elnöke, Dr. Magyarfalvi Katalin s.k. előadó bíró, Dr. Farkas Katalin s.k. bíró

A kiadmány hiteléül:

